

TORAH OHR • PARSHAS MISHPATIM • MAAMAR 5

ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו'

« Ils virent le D.ieu d'Israël, et sous Ses pieds »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/mishpatim/5/

1 ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו'. הנה ענין תחת רגליו הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' ובבחי' כמראה אדם שייך יד ורגל.

«Et ils virent le D.ieu d'Israël, et sous Ses pieds quelque chose qui ressemblait à l'œuvre d'une brique de saphir», etc. La notion de «sous Ses pieds» correspond à ce qui est écrit : «Et, au-dessus de la forme du Trône, une forme semblable à l'apparence d'un homme», etc. Au niveau de «l'apparence d'un homme», il est pertinent de parler d'une main et d'un pied.

והוא מ"ש אח"כ ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו. אך צ"ל איך שייך לומר כן באלקות והלא אין לו גוף ולא דמות הגוף.

C'est ce qui est écrit ensuite : «Et aux nobles des enfants d'Israël, Il n'étendit pas Sa main.» Mais il faut comprendre : comment peut-on dire cela au sujet de la Divinité ? N'a-t-Il pas de corps ni d'apparence corporelle !

2 והענין דהנה כתיב אני הוי"ה לא שניתי. פ"י שאין שום שינוי אצלו ית' בין קודם בריאת העולם והשתלשלות עולמות עליונים ובין לאחר בריאת העולם וכמאמר אתה הוא קודם שנברא כו'.

L'explication est la suivante. Il est écrit : « Moi, Havaya, Je n'ai pas changé. » Cela signifie qu'il n'y a absolument aucun changement en Lui, béni soit-Il, entre le temps précédant la création du monde et l'enchaînement descendant des mondes supérieurs (hichtalchelout), et le temps qui suit la création du monde ; comme le dit la formule : « Tu es le même avant que [le monde] ne soit créé », etc.

והיינו לפי שמקור התהוות כל העולמות הוא רק מבחי' מלכותו ית' שהוא רק בחי' הארה בעלמא דהיינו מה שמלך שמו נקרא עליהם.

C'est parce que la source d'où tous les mondes viennent à l'existence est uniquement le niveau de Sa Mal'hout (souveraineté), béni soit-Il, qui n'est qu'un simple rayonnement : autrement dit, Son Nom de « Roi » est appelé sur eux.

3 ולכן אין זה פועל שום שנוי ח"ו במהותו ועצמותו. וכמו שאין אור וזיו השמש המאיר לארץ ולדרים עליה פועל שינוי בעצם מאור השמש ע"י המשכת האור להיותו רק הארה כו'.

C'est pourquoi cela n'opère aucun changement, à D.ieu ne plaise, dans Son Être et Son Essence ; de même que la lumière et l'éclat du soleil, qui illuminent la terre et ceux qui l'habitent, n'opèrent aucun changement dans le luminaire du soleil lui-même du fait que la lumière s'en dégage, puisqu'il ne s'agit que d'un rayonnement, etc.

ונקי ג"כ הארה זו שמו הגדול שעדי"מ שמו של האדם אינו נוגע למהותו ועצמותו כו'. אך מ"מ הארה זו היא בחי' א"ס ופשוט בתכלית הפשיטות.

Ce rayonnement est également appelé « Son grand Nom » ; car, par analogie, le nom d'une personne ne touche pas à son être et à son essence, etc. Néanmoins, ce rayonnement relève du niveau de l'infini (Ein Sof) et est d'une simplicité absolue.

4 ולכן כדי שיתהוו ממנה בחי' עולמות בגבול ומדה וגם בבחי' התחלקות המדרגות הוא ע"י התלבשות בבחי' כמראה אדם

Par conséquent, pour que des mondes limités et mesurés émanent d'elle, et qu'ils soient également divisés en différents niveaux, il faut qu'elle s'investisse dans le niveau de « semblable à l'apparence d'un homme »,

דהיינו בחינת התלבשות האורות בכלים. ובחי' כמראה אדם הוא בחי' נש"י כמ"ש אדם אתם כי ישראל עלו במחשבה.

c'est-à-dire le niveau de l'investissement des lumières dans les réceptacles. Et le niveau de « semblable à l'apparence d'un homme » est celui des âmes d'Israël, comme il est écrit : « Vous êtes adam (homme) », car « Israël s'éleva dans [la pensée divine] ».

5 וכתוב ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר כו' שהם כלים להשראת שכינתו ית' וכידוע שתכלית הבריאה היה בשביל להיות לו ית' דירה בתחתונים. והיינו לשכון שכינתו בישראל שזהו פי' ישראל עלו במחשבה.

Et il est écrit : « Je résiderai parmi eux » ; il n'est pas dit « en lui », etc., car ils sont des réceptacles pour la résidence de Sa Chekhina (Présence divine), qu'Il soit béni. Comme on le sait, le but de la création était qu'Il ait, Lui qui est béni, une demeure dans les mondes inférieurs ; c'est-à-dire que Sa Chekhina réside en Israël. Tel est le sens de : « Israël s'éleva dans [la pensée divine] ».

6 וזהו מכוון לשבתך פעלת ה' ועכשיו השראה זו רק בנשמות ישראל ולא בגופים שלהם מפני שבא נחש על חוה והטיל זוהמא.

Tel est [le sens de] « le lieu de Ton séjour, que Toi, D.ieu, as établi ». À présent, ce repos [de la Chekhina] ne réside que dans les âmes d'Israël, et non dans leurs corps, car le serpent s'approcha de 'Hava et y introduisit une souillure.

ואף שבמתן תורה פסקה זוהמתן. אך ע"י חטא העגל ושאר העונות חזרה הזוהמא בהגופים שלהם.

Et bien que, lors du Don de la Torah, leur souillure ait cessé, elle revint dans leurs corps à cause de la faute du [Veau d'or] et des autres péchés.

שהגוף נקי משכא דחויא. אבל לא בנשמתם כי חלק ה' ממש עמו וכנודע שהנשמה א"צ תקון לעצמה.

Car le corps est appelé « la peau du serpent ». Mais [elle ne revint] pas dans leurs âmes, car « la part de D.ieu est », littéralement, « Son peuple » ; et, comme on le sait, l'âme n'a pas besoin d'être réparée pour elle-même.

אבל לעתיד שיזדככו גם הגופים וכמ"ש ועצמותיך יחליץ וכתוב ואת רוח הטומאה אעביר כו'. אז כתיב ונגלה כבוד הוי"ה וראו כל בשר

Mais, dans le temps à venir, lorsque les corps aussi seront raffinés, comme il est écrit : « Il fortifiera tes os », et qu'il est écrit : « J'écarterai l'esprit d'impureté », etc., alors il est écrit : « La gloire de Havaya sera révélée, et toute chair verra »,

כי יזדכך החומר עד שיהי בחי גילוי אלקות גם בגופים משא"כ עכשיו אין הגלוי רק בנשמות בלבד.

car la matière physique sera raffinée jusqu'à ce que la Divinité se révèle aussi dans les corps ; tandis qu'à présent, la révélation ne se trouve que dans les âmes seules.

7 והנה בחי גלוי אלקות בנש"י הנה הוא נמשך בציור אדם. וזהו אדם אתם פי' עד"מ משכן הנשמה פרטית באיברי הגוף שהוא ג"כ בציור אדם כמו אור השכל שורה כמוח דוקא והמדות בלב כו'.

Or, le dévoilement de la Divinité dans les âmes d'Israël se déploie selon la configuration d'un homme. C'est là le sens de « Vous êtes adam (homme) ». Cela signifie : [c'est] comme la résidence de l'âme individuelle dans les membres du corps, qui est elle aussi configurée à l'image d'un homme ; ainsi, la lumière de l'intellect réside précisément dans le cerveau, et les attributs émotionnels (midot) dans le cœur, etc.

8 וחיצוניות המדות בידים חסד דרועא ימינא כו'. ודרך פרט הן הנה רמ"ח אברים פרטיים שמתחלקת הארת הנשמה בהן ודרך כלל נחלקין לג' קווין דרועא ימינא ושמאלא והגוף באמצע.

Et la dimension extérieure des attributs émotionnels se trouve dans les mains : « 'Hessed est le bras droit », etc. Dans le détail, ce sont les 248 membres particuliers entre lesquels se répartit le rayonnement de l'âme ; dans leur expression générale, ils se divisent en trois lignes : le bras droit, le bras gauche et le corps au milieu.

כמו"כ יובן למעלה בבחי' גלוי אלקות בנש"י דכתיב נודע בשערים בעלה בכל חד לפום מאי דמשער בלביה.

De même, on comprendra ce qui se passe en haut, au sujet de la révélation de la divinité dans les âmes d'Israël, comme il est écrit : « Son époux est connu aux portes (che'arim) » : chacun selon ce qu'il mesure (mechaer) dans son cœur.

9 ויש נשמות שהן מבחי' מוחין שהן כלי לבחי' התורה והן ראשי אלפי ישראל. ויש נשמות שהן כלי לבחי' המדות. ויש נשמות שהן בחי' רגל. אך מ"מ כולם נאמר נודע בשערים.

Il est des âmes qui relèvent du niveau de l'intellect (mo'hin), lequel est un réceptacle pour le niveau de la Torah ; elles sont « les chefs des milliers d'Israël ». Il est aussi des âmes qui sont des réceptacles pour le niveau des attributs émotionnels. D'autres âmes sont du niveau du pied. Néanmoins, il est dit de toutes : « connu aux portes ».

פ"י נודע לשון חבור והתקשרות כדמיון חבור והתקשרות הנשמה בגוף שעם היות שהנשמה היא רוחנית ולמעלה מגדר גוף גשמי אעפ"כ היא מתקשרת ומתלבשת בגוף גשמי.

Cela signifie que le mot « connu » (noda) exprime l'union et l'attachement, comme l'union et l'attachement de l'âme au corps : bien que l'âme soit spirituelle et au-delà des limites d'un corps physique, elle s'attache néanmoins à un corps physique et s'y revêt.

כמו"כ נמשך גלוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' חכמה ומדות להיות שורה ומתלבש בנשמות ישראל שכללותן היא בחינת קומת אדם ואפי' בחינת רגל ובחינת עקביים יש בהן מעלה יתירה שמעמידן את הראש כו'

De même, la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui dépasse le niveau de 'Hokhma (sagesse) et des attributs émotionnels, est attirée vers le bas afin de résider et de se revêtir dans les âmes d'Israël, dont l'expression générale et collective est le niveau de la stature entière d'un homme. Même le niveau du pied et celui des talons possèdent une qualité particulière, car ils soutiennent la tête, etc.,

ומוליכים אותו ממקום למקום משא"כ בכח הראש לבדו בלתי הרגל ולכן ארז"ל והוי שפל רוח בפני כל אדם כו'.

et la transportent d'un endroit à un autre, ce que la tête seule, sans le pied, n'a pas le pouvoir de faire. C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Sois humble d'esprit devant tout homme », etc.

10 וזהו שנאמר בו ית' כמראה אדם בכ"ף הדמיון. כי באמת לאו מכל אינון מדות איהו כלל וכמ"ש כי לא אדם הוא כו'.

C'est pourquoi il est dit de Lui, béni soit-Il : « comme l'apparence d'un homme », avec le kaf de comparaison. Car, en vérité, « Il n'est nullement l'une quelconque de ces qualités », comme il est écrit : « Car Il n'est pas un homme », etc.

אך שיורד ומתלבש בנש"י שהן בחי' ציור אדם א"כ מצד התלבשות זו נאמר בו ית' כמראה אדם כו'. וזהו מ"ש ועשיתם אתם וארז"ל כאלו עשאוני:

Mais [puisqu']Il descend et s'enveloppe dans les âmes d'Israël, qui sont du niveau de la forme d'un homme, il s'ensuit qu'en vertu de cet enveloppement, il est dit de Lui, béni soit-Il : « comme l'apparence d'un homme », etc. C'est là le sens de ce qui est écrit : « Et vous les ferez », et de l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : « comme si vous M'aviez fait ».

11 והנה פי' וענין ועל דמות הכסא דמות אדם מהו ענין הכסא. הענין הוא שכדי שיהיה התהוות הנבראים דב"ע שמלבד שהן בבחי' גבול ומדה עוד זאת הן בחי' יש ודבר נפרד בפ"ע

À présent, [quant au] sens et à la signification de « Et au-dessus de la ressemblance du Trône, une ressemblance ayant l'apparence d'un homme », que signifie le Trône? Voici: pour que les créatures des mondes de Béria, Yetsira et Assiya (Création, Formation et Action) puissent venir à l'existence — elles qui, outre le fait d'être limitées et mesurées, sont également un existant (yech), une entité séparée en soi —

לכן א"א להיות התהוות זו ע"י המשכת האור והחיות מבחי' כמראה אדם עצמו שהוא בבחי' בטול בתכלית דבאצ"י איהו וגרמוהי חד ממש אלא הוא ע"י בחי' ישיבת האדם העליון על הכסא.

cette venue à l'existence ne peut donc s'accomplir par l'effusion de la lumière et de la force vitale provenant du niveau de « l'apparence d'un homme » lui-même, qui est dans un état d'annulation de soi (bitoul) absolue, car, dans Atsilout, « Lui et Ses réceptacles » sont véritablement un. Elle s'accomplit plutôt par le niveau où l'Homme supérieur est assis sur le Trône.

כי הנה עד"מ הכסא שאדם יושב עליה שהוא בחי' ירידה והשפלה למטה כך למעלה כתיב וישב ה' מלך לעולם.

En effet, à titre d'analogie, le trône sur lequel une personne s'assied implique une descente et un abaissement vers le bas; de même, là-haut, il est écrit: « Et D.ieu s'assit en Roi pour toujours (leolam). »

פ"י מלך לעולם היינו להיות המשכת מלכותו ית' למטה להתהוות ב"ע שהן עולמות הנפרדים נק' המשכה זו בחי' ישיבה שהיא השפלה והמשכה

«Roi leolam» signifie qu'il y a effusion de Sa Mal'hout, béni soit-Il, vers le bas, afin que Béria, Yet-sira et Assiya viennent à l'existence; ces mondes séparés sont appelés olamot. Cette effusion est appelée le niveau de «l'assise», qui consiste en un abaissement et une effusion;

והיינו ע"י הכסא כס א' שהוא בחי' לבוש להלביש ולהעלים האור וחיות הנמשך מבחי' אל"ף אלופו של עולם להיות אל מסתתר כדי שיהיה התהוות היש ודבר נפרד.

et cela se fait par le Trône (kisé), kas alef [un voile sur l'alef], qui est du niveau d'un vêtement destiné à revêtir et à dissimuler la lumière et la force vitale provenant du niveau de l'alef, «le Maître (alouf) du monde», afin qu'Il soit «un D.ieu qui se dissimule», pour que l'existant (yech), l'entité séparée, puisse venir à l'existence.

12 והנה עד"מ ביושב על הכסא הנה גופו וידיו הם למעלה מהכסא רק רגליו הם מושפלים ונמשכים למטה לארץ.

À présent, à titre d'analogie, lorsqu'un homme est assis sur un trône, son corps et ses mains se trouvent au-dessus du trône; seuls ses pieds sont abaissés et s'étendent jusqu'au sol.

כמו"כ יוכן למעלה. בענין על הכסא דמות כמראה אדם שהמשכה ממנו למטה להתהוות הנבראים הוא רק עד"מ מבחי' אחרונה הנק' רגלי וכמ"ש והארץ הדום רגלי:

De même, il faut comprendre ce qui se passe en haut, à propos de «sur le Trône, une forme semblable à l'apparence d'un homme»: l'émanation qui en descend pour faire advenir les créatures ne provient, à titre d'analogie, que du dernier niveau, appelé «Mes pieds», comme il est écrit: «Et la terre est le marchepied de Mes pieds.»

13 וביאור ענין זה דהנה מבואר למעלה דבחי' כמראה אדם היינו נש"י. והנה הם הנקראים בנים לה' וברא כרעא דאבוה שהוא בחי' רגל

L'explication de cette question est la suivante: il a été expliqué plus haut que le niveau de «semblable à l'apparence d'un homme» désigne les âmes d'Israël. Or, ce sont elles qui sont appelées «enfants de D.ieu», et «le fils est la jambe de son père», ce qui correspond au niveau du pied,

וכמ"ש שש מאות אלף רגלי העם כו'. כי כמו עד"מ הרגל בטלה אצל הראש לכל אשר יחפוץ יטנו. comme il est écrit: «Six cent mille à pied (raglei) sont le peuple», etc. Car, à titre d'analogie, le pied est annulé devant la tête, qui «le dirige où elle le souhaite»,

כך כללות נשמות ישראל יש בהן בחי' בטול זה בטבע תולדותם אליו ית' והיא בחי' אהבה המסותרת שבכל אי מִישראל בלי טעם ודעת כלל רק לפי שהן חלק הוי"ה עמו

de même, les âmes d'Israël, dans leur expression générale et collective, possèdent par nature, depuis leur naissance, ce niveau d'annulation de soi (bitoul) devant Lui, béni soit-Il. C'est le niveau de l'amour caché qui se trouve en chaque Juif, sans aucune raison ni connaissance, uniquement parce qu'elles sont « la part de Havaya », « Son peuple »,

כמו הבן שנמשך ממוח האב והיה עצם אי עמו רק שאח"כ נמשך להיות דבר בפ"ע.

comme le fils, qui est issu du cerveau de son père et ne faisait qu'une seule essence avec lui, mais qui, par la suite, en est issu pour devenir une entité indépendante.

כמו"כ כתיב שמע ישראל הוי"ה אלהינו שלנו דהיינו שרש הנשמה כמו שהיתה כלולה עדיין במקורה ושרשה היא למעלה מבחי' רגל ובחי' כרעא דאבוה רק מתאחד"י עם מוח האב עד"מ והם דבר אי ממש עם אלהותו ית'.

De même, il est écrit : « Écoute, Israël : Havaya est notre D.ieu » : « notre », c'est-à-dire la racine de l'âme, telle qu'elle était encore incluse dans sa source et sa racine, laquelle est au-dessus du niveau du pied et de celui de « la jambe de son père » ; elle est plutôt unie au cerveau du père, à titre d'analogie, et ne fait littéralement qu'un avec Sa divinité, béni soit-Il.

14 וזהו הוי"ה אלקינו ממש רק שאח"כ ירדו בהשתלשלות המדרגות להיות בחי' בפ"ע ונקי רגל ואעפ"כ הוא כרעא דאבוה ממש.

Voilà ce que signifie littéralement « Havaya est notre D.ieu ». Seulement, par la suite, elles descendent dans l'enchaînement descendant des degrés (hichtalchelout), jusqu'à devenir un niveau distinct en soi, et elles sont appelées « pied » ; pourtant, elles demeurent littéralement « la jambe de leur père ».

ולכן יש בהם בחי' הבטול גם אח"כ מצד שרשן כו'. וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה כו'.

C'est pourquoi elles possèdent encore le niveau de l'annulation de soi, même par la suite, en vertu de leur racine, etc. Voilà le sens de : « L'âme que Tu as placée en moi est pure ; Tu l'as créée », etc.

15 וידוע הקושיא איך שייך לומר טהורה היא קודם שהזכיר בריאתה וגם מה כפל ג' לשונות בראתה יצרתה נפחתה.

La question est bien connue : comment peut-on dire « elle est pure » avant même d'avoir mentionné sa création ? Et aussi, pourquoi la répétition de trois expressions : « Tu l'as créée, Tu l'as formée, Tu l'as insufflée » ?

אך הענין דפ"י טהורה היא הוא כענין שנאמר כאן וכעצם השמים לטהר שהוא בחי' בהירות האור.

Mais l'explication est que le sens de « elle est pure » (tehora) est comparable à ce qui est dit ici : « et comme l'essence même des cieux, dans leur pureté (latohar) », ce qui désigne le niveau de l'éclat de la lumière.

16 וכן תרגום צהרים טיהרא וכך שרש הנשמה נמשכה ממקום גבוה מאד. וזהו טהורה היא שנמשכה מבחי' טהירו עלאה שבזוה"ק.

De même, le Targoum [rend] tzohorayim (« midi ») [par] tihara. De même, la racine de l'âme est attirée d'un lieu très élevé. C'est là le sens de « elle est pure » : elle est attirée du niveau de tehirou ila'a (la clarté suprême) [mentionné] dans le saint Zohar.

והוא ג"כ משארז"ל דע מאין באת שבחי' אין הוא שמתאחד עם אלהותו יתברך בתכלית וכנ"ל בפ"י הוי"ה אלקינו ממש.

C'est aussi le sens de ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Sache d'où (méayin) tu es venu », car le niveau de ayin (néant) est ce qui est absolument uni à Sa divinité, béni soit-Il, comme cela a été expliqué plus haut au sujet de « Havaya est notre D.ieu », littéralement.

וזהו בחי' הבהירות דהיינו שאינו יש ודבר בפ"ע כלל. אך אח"כ ירדה למטה בבחי' בי"ע להיות יש ודבר וזהו כפל הג' לשונות בראתה יצרתה נפחתה בי כו'

C'est là le niveau de clarté, c'est-à-dire qu'elle n'est nullement un yesh (un être) ni une chose en soi. Mais ensuite, elle descend ici-bas, dans les niveaux de Béria, Yetsira et Assiya, pour devenir un yesh et une chose ; c'est là le sens de la répétition des trois expressions : « Tu l'as créée, Tu l'as formée, Tu l'as insufflée en moi », etc.

(ואז נקרי' בחי' רגל משא"כ בשרשה היא בחי' ישראל לי ראש עמ"ש בפ' שלח ע"פ אני ה' אלהיכם וגו':)

(Et alors elle est appelée le niveau du pied ; tandis qu'à sa racine, elle est le niveau de Yisrael, li roch (« une tête pour Moi »). Voir ce qui est écrit dans la Paracha Chela'h au sujet du verset « Je suis Havaya, votre D.ieu », etc.)

וזהו ביאור ענין הנ"ל בפ"י ועל דמות הכסא כו' שהוא להיות התהוות ב"ע שזהו ע"י בחי' כסא ובחי' רגלי אדם

C'est là l'explication du sujet évoqué plus haut dans l'interprétation de « Et au-dessus de la ressemblance du Trône », etc. : il s'agit de l'avènement de Béria, Yetsira et Assiya, qui se produit par le niveau du Trône et par le niveau des pieds de l'homme,

והיינו בחי' הנשמות כמו שהן בבחי' בראתה יצרתה כו' שע"י התלבשות האור בהן מקבלים שאר הנבראים וחיצוניות העולמות דב"ע

c'est-à-dire le niveau des âmes telles qu'elles se trouvent au niveau de « Tu l'as créée, Tu l'as formée », etc. ; car, par l'enveloppement de la lumière en elles, les autres créatures et la dimension extérieure des mondes de Béria, Yetsira et Assiya en reçoivent [leur vitalité],

אבל כמו שהן בשרשן למעלה בחי' טהורה היא ישראל עלו במחשבה הן למעלה מבחי' כסא ומבחי' התהוות הנבראים דב"ע כו'.

mais telles qu'elles sont dans leur racine, en haut, au niveau de « elle est pure », « Israël s'éleva dans la pensée », elles se situent au-dessus du niveau du Trône et au-dessus du niveau de l'avènement des créatures de Béria, Yetsira et Assiya, etc.

17 וע"פ לשון הקבלה יובן ג"כ הענין דבחי' כמראה אדם העליון הוא התלבשות אור א"ס ב"ה בע"ס דאצי' והכסא הוא המסך שבין אצי' לבריאה כו' וכן בנש"י הנמשכים מבחי' ע"ס הנ"ל יש בהן ב' בחי'.

Selon le langage de la Kabbale, on comprendra également ceci : le niveau du « comme l'apparence d'un homme d'en haut » est l'enveloppement de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans les dix Séfirot d'Atsilout (Émanation), et le Trône est l'écran (massakh) entre Atsilout et Béria (Création), etc. De même, dans les âmes d'Israël, qui proviennent du niveau des dix Séfirot mentionnées ci-dessus, il existe deux niveaux.

היינו הא' בחי' מזליה חזי שבאצי' זהו למעלה מהכסא. והב' בחי' בראתה יצרתה כו' להתלבש בגוף.

C'est-à-dire que le premier est le niveau de « son mazal voit », qui se trouve en Atsilout ; il est au-dessus du Trône. Le second est le niveau de « Tu l'as créée, Tu l'as formée », etc., destiné à être revêtu dans le corps.

וזהו הנק' בחי' רגל. ונק' ג"כ ב' בחי' אלו ישראל ויעקב כי ישראל לי ראש. ויעקב יו"ד המתלבש בבחינת עקב וכמ"ש במ"א:

C'est ce qu'on appelle le niveau du pied. Ces deux niveaux sont également appelés Yisrael et Yaakov : car Yisrael signifie « une tête pour Moi », et Yaakov est un youd revêtu dans le niveau d'akev (le talon), comme il est expliqué ailleurs.

18 והנה משה רבינו ע"ה אמר שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו כו'. שמבואר שמשנה רבע"ה הוא למעלה מעלה מבחי' רגל.

Or, Moché Rabbénou, que sa mémoire soit une bénédiction, dit : « Six cent mille hommes à pied (raglé) sont le peuple au milieu duquel je me trouve », etc. Cela montre clairement que Moché Rabbénou, que sa mémoire soit une bénédiction, se situe très, très au-dessus du niveau du pied ;

דהיינו אפי' לאחר ירידת נשמתו בגופו מאיר בו מבחי' שלמעלה מבחי' כסא ובחי' רגל הנ"ל.

c'est-à-dire que, même après la descente de son âme dans son corps, brille en lui [une lumière] provenant du niveau qui est au-dessus du niveau du Trône et du niveau du pied mentionnés précédemment.

19 והענין הוא ע"ד מארז"ל האבות הן הן המרכבה וידוע דהאבות הן היו מרכבה לבחי' זרועות עולם אברהם לבחי'

Le sujet est semblable à ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: « Les Patriarches, eux-mêmes, sont le Char. » Il est connu que les Patriarches étaient un char pour le niveau des « bras éternels » (zero'os olam) : Avraham pour le niveau de

חסד דרועא ימינא ויצחק לבחי' דרועא שמאלא כו'. ובחי' זרועות דאדם העליון הוא עדי"מ למעלה מעלה מבחי' הכסא כנ"ל.

'Hessed (bonté), « le bras droit », et Yits'hak pour le niveau du « bras gauche », etc. Et le niveau des bras de l'homme céleste se situe, par analogie, très, très au-dessus du niveau du Trône, comme mentionné précédemment.

20 והענין דמבואר למעלה דבחי' הכסא הוא הלבוש והמסך המעלים על האור כדי שיהיה התהוות ביי"ע כו'. ובחי' הרגלים נמשכים למטה עיי' הכסא ולבוש הנ"ל.

Voici de quoi il s'agit : il a été expliqué plus haut que le niveau du Trône est le vêtement et l'écran qui dissimulent la lumière, afin que les mondes de Béria, Yetsira et Assiya puissent venir à l'existence, etc. Le niveau des pieds, lui, se prolonge vers le bas par l'intermédiaire du Trône et du vêtement mentionnés plus haut.

אבל בחי' הידים הוא גילוי בחינה שלמעלה מלבוש והעלם זה והוא גילוי בחי' טהורה היא כו' שלמעלה מבחי' בראתה כו'

Mais le niveau des mains révèle un niveau supérieur à ce vêtement et à cette dissimulation ; il révèle le niveau de « elle est pure », etc., qui est supérieur au niveau de « Tu l'as créée », etc.

והאבות ומשה רבע"ה היו מרכבה לבחי' גילוי אור זה והיינו עיי' שהיו מרכבה בבחי' בטול תמידי ממש.
Les Patriarches et Moché Rabbénou, que la paix soit sur lui, étaient un char pour la révélation de ce niveau de lumière ; cela tient au fait qu'ils étaient véritablement et constamment dans un état d'annulation de soi (bitoul).

21 ועיי' המשיכו גילוי זה. וביאור הענין הוא כי הנה אנו רואים עד"מ למטה באדם שהידים יש בהן גילוי המוחין

Et c'est ainsi qu'ils firent descendre cette révélation. Pour expliquer la chose, considérons, à titre d'analogie, ce que nous observons chez l'homme ici-bas : les mains manifestent davantage l'intellect (mo'hin)

והשכל יותר מברגלים שמתאחדין ומתקרבים יותר אצל השכל והמוחין מהרגלים שאע"פ שהרגל ג"כ בטילה לגבי הראש ולכל אשר יחפוץ יטנו מ"מ בטול זה אינו ממילא

que les pieds, car elles sont plus unies à l'intellect et plus proches de lui que ne le sont les pieds. En effet, bien que le pied aussi soit annulé devant la tête et que celle-ci «le tourne où bon lui semble», cette annulation ne se produit cependant pas d'elle-même,

אלא ע"פ צווי השכל שהרגל נשמעת לצווי זה משא"כ תנועות הידים נעשה ממילא כפי רצון השכל וא"צ לצווי כלל

elle dépend de l'ordre de l'intellect, auquel le pied obéit ; tandis que les mouvements des mains se produisent d'eux-mêmes, selon la volonté de l'intellect, sans qu'aucun ordre soit nécessaire,

כמו שאנו רואים הפרש בין טפוח בידיו לרקוד שברגליו שכאשר יהיה האדם בשמחה מיד יטפח בידיו דהיינו שיראה בידיו תנועה המורה על השמחה כמו להכות כף כו'

comme on le constate en comparant le fait de battre des mains et celui de danser avec les pieds : lorsqu'une personne éprouve de la joie, elle se met aussitôt à battre des mains ; autrement dit, ses mains expriment par un mouvement cette joie, par exemple en frappant une paume contre l'autre, etc. ;

משא"כ ברגלים שיהיה נמשך מזה שיהיו רוקדים הוא אינו נעשה ממילא אא"כ יהי צווי והמשכה מהשכל לרגליו לרקד כו'.

tandis que, pour les pieds, le fait qu'ils se mettent à danser à la suite de cela ne se produit pas de lui-même, à moins qu'un ordre et une impulsion de l'intellect ne soient transmis à ses pieds pour qu'ils dansent, etc.

22 וכן עד"ז בשארי תנועות יהי ביד התהוות התנועה ממילא כפי המחשבה שבשכל כנראה בחוש משא"כ ברגל אינו ממילא רק ע"פ צווי.

De même, pour les autres mouvements, le mouvement de la main se produit de lui-même, conformément à la pensée de l'intellect, comme on le constate clairement ; tandis que, pour le pied, il ne se produit pas de lui-même, mais seulement sur ordre.

וזה ראייה ברורה שבידים יש גילוי השכל יותר עד שנמשכין מאליהן אחר מחשבת השכל כאלו אינן דבר בפ"ע.

Cela prouve clairement que l'intellect se révèle davantage dans les mains, au point qu'elles suivent d'elles-mêmes la pensée de l'intellect, comme si elles n'étaient pas une entité indépendante.

והנמשל יובן שזהו ההפרש בין מעלת האבות ומשה רב"ה שהיו בחי מרכבה ובטלים לגמרי אליו ית' כאילו אינן יש ודבר נפרד בפ"ע כלל

On comprendra l'application de cette comparaison : telle est la différence entre le degré des Patriarches et celui de Moché notre maître, que la paix soit sur lui. Ils étaient du niveau d'un char et entièrement annulés devant Lui, béni soit-Il, comme s'ils n'étaient nullement un yesh (un être existant) ni une entité séparée en soi,

ולא פסקו תמיד מלקשר דעתם בבטול הנ"ל אפי' רגע א' לכן היו מרכבה לבחי' זרועות עולם שלמעלה מבחי' כסא ומסך.

et ils ne cessaient jamais, pas même un instant, d'attacher leur esprit à cette annulation de soi (bitoul) évoquée plus haut. C'est pourquoi ils étaient un char pour le niveau des « bras éternels », qui est supérieur au niveau du Trône et de l'écran

(וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי וז"ל ואף גם לאחר שירדו הנר"נ דאצי' לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנה מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו' יעו"ש) ולמעלה מבחי' רגל כו'.

(comme il est écrit dans Iggeres HaKodesh, dans le discours qui commence par « Lui et Sa force vitale », et voici ses termes : « Même après que la néfesh, le roua'h et la nechama d'Atsilout (Émanation) furent descendus dans ce monde, chez les premiers tsadikim, il est possible que leur essence n'ait pas changé au point de devenir une entité séparée de la divinité », etc. ; voir là-bas), et au-dessus du niveau du pied, etc.

משא"כ שאר נשמות הצדיקים שלא הגיעו לבחי' וגדר בטול זה התמיד רק שמעוררים בנפשם הבטול והתפעלות

En revanche, les autres âmes des tsadikim, qui n'ont pas atteint le niveau et le degré de cette annulation de soi constante, mais [se contentent] d'éveiller dans leur âme l'annulation de soi et l'émotion

האוי"ר ה"ז בחי' רגל שבטילה ג"כ להשכלרק שאינו ממילא וצ"ל צווי והמשכה מהשכל והוא ענין המשכת ההתבוננות לעורר את האהבה כו'.

d'amour et de crainte : tel est le niveau du pied, qui est lui aussi annulé devant l'intellect, mais cela ne se produit pas de soi-même ; un ordre et une impulsion de l'intellect sont nécessaires. C'est là le sens de faire naître la contemplation afin d'éveiller l'amour, etc.

23 ולכן אמר משה רבינו ע"ה על אנשי דורו אע"פ שהיו דור דעה שש מאות אלף רגלי כו' משא"כ הוא עצמו אשר אנכי בקרבו למעלה מבחי' רגל וכמ"ש לקמן אי"ה.

C'est pourquoi Moché Rabénou, que la paix soit sur lui, dit au sujet des gens de sa génération, bien qu'ils fussent la « génération de la connaissance » : « six cent mille hommes à pied », etc. ; tandis que lui-même, « au milieu de qui je suis », [était] au-dessus du niveau du pied, comme cela sera expliqué plus loin, si D.ieu le veut.

אך זהו דרך כלל נקי הנשמה בחי רגל. אך דרך פרט כל נשמה היא ציור אדם ויש בה גי' בחי יד ורגל

Cependant, c'est ainsi que, d'une manière générale, l'âme est appelée le niveau du pied. Mais, dans le détail, chaque âme a la forme d'un homme et possède également en elle le niveau de la main et celui du pied.

והנה דו"ר טבעיים היינו האהבה הטבעית המסותרת נקי בחי רגל אבל בחי דו"ר שכליים נקי ידיים שמתאחדים עם השכל והמוחין.

Or, la crainte et l'amour naturels, c'est-à-dire l'amour naturel latent, sont appelés le niveau du pied ; mais la crainte et l'amour intellectuels sont appelés les « mains », car ils sont unis à l'intellect (mo'hin) et à l'esprit.

24 ומבחי דו"ר טבעיים יגיע לבחי דו"ר שכליים. והיינו בק"ש באמרו שמע ישראל ה' אלהינו שהוא בחי שרש נשמתו בחי מזליה חזי כו'.

Et du niveau de l'amour et de la crainte naturels, on parviendra au niveau de l'amour et de la crainte intellectuels. C'est-à-dire que, lors de la lecture du Chema, lorsqu'on dit : « Écoute, Israël, Havaya est notre D.ieu », on atteint le niveau de la racine de son âme, le niveau de « son mazal voit », etc.

שהוא מיוחד ממש עם אלקות ומשם יאיר ומתגלה להיות ואהבת שיהי הוי"ה אלקיך שיהי גילוי יחוד זה גי' למטה בהתלבשות הנשמה בגוף כמ"ש במ"א:

Car elle est véritablement unie à la divinité, et c'est de là que jaillira sa lumière et qu'elle se révélera, afin qu'il y ait « Et tu aimeras » : que Havaya soit « ton D.ieu », c'est-à-dire que cette révélation de l'unité existe également ici-bas, lorsque l'âme est revêtue dans le corps, comme cela est expliqué ailleurs.

25 והנה ידוע דירידת הנשמה בעוה"ז (מאיגרא רמה בחי טהורה היא לבחי עשייה נפחתה בי) הוא צורך עלייה והיינו ע"י אותיות התורה וכמ"ש במ"א שהאותיות נקראים סוסים כמ"ש כי תרכב על סוסך.

Or, il est connu que la descente de l'âme dans ce monde — « d'un toit élevé », du niveau de « elle est pure » au niveau d'Assiya (Action), « Tu l'as insufflée en moi » — a pour but une élévation. Celle-ci s'accomplit au moyen des lettres de la Torah, comme il est expliqué ailleurs : les lettres sont appelées des « chevaux », ainsi qu'il est écrit : « Car Tu chevauches Tes chevaux. »

דכמו שהסוס יעלה ויביא את האדם הרוכב עליו למקום שלא יוכל לילך כ"כ בעצמו. כך אותיות התורה מעלים ומגביהים הנפש למעלה מעלה. ויש אותיות שהן בחי' העלאה.

De même que le cheval élève et transporte celui qui le monte vers un lieu qu'il ne pourrait atteindre aussi loin par ses propres moyens, de même les lettres de la Torah élèvent et portent l'âme toujours plus haut. Certaines lettres sont du niveau de l'élévation,

ויש אותיות שהן בחינת הבאה והמשכה דהיינו מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע מהעלם אל הגלוי וזהו פי' לשון אותיות לשון הבאה כמו אתא ואייתי מתניתא בידיה. ואתה מרבבת קדש.

et certaines lettres sont du niveau de l'apport et de l'attraction vers le bas, c'est-à-dire du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), du caché au révélé. Tel est le sens du mot otivot (lettres) : il exprime l'idée d'apporter, comme dans « il vint et apporta une baraïta dans sa main », et « Tu es venu avec les myriades saintes ».

26 והנה האותיות נק' ג"כ בשם אבנים כס' יצירה שני אבנים בונות שתי בתים כו'. כי אבן הוא בחי' דומם והוא בחינה תחתונה מן די בחי' ארמ"ע ודצח"מ.

Or, les lettres sont également appelées « pierres » dans le Sefer Yetsira : « Deux pierres construisent deux maisons », etc. Car une pierre est du niveau de l'inerte, le niveau inférieur des quatre éléments — le feu, l'air, l'eau et la terre — et des quatre règnes : l'inerte, le végétal, l'animal et le parlant.

וכך האותיות הם גם כן מדרגה תחתונה ובחי' דומם לגבי השכל והמדות שהן בחי' חי וצומח כמ"ש במ"א.

De même, les lettres sont au niveau inférieur, celui de l'inerte, par rapport à l'intellect et aux attributs émotionnels (midot), qui relèvent respectivement du vivant et du végétal, comme cela est expliqué ailleurs.

אך ע"ז אמר דהע"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה שאע"פ שהאותיות הנק' אבנים הם למטה מהשכל והמדות אעפ"כ הם מעלים השכל והמדות למעלה ומדרגה הגבוה יותר מהחכמה.

Cependant, c'est à ce sujet que le roi David, que la paix soit sur lui, a dit : « La pierre rejetée par les bâtisseurs est devenue la pierre d'angle principale » ; car, bien que les lettres, appelées « pierres », soient inférieures à l'intellect et aux attributs émotionnels, elles élèvent néanmoins l'intellect et les attributs émotionnels vers un niveau supérieur à 'Hokhma (sagesse).

27 וְכִנּוּיָל בַּעֲנִין בְּחַיִּי סוּסִים כּו'. וְהֵינּוּ כִמְאֻרֵּי לַדֶּהָרֹר לֹא עֶבֶד מִיָּדִי וּבְדִי' גִּי' כְּתִיב לְמוֹצֵאיהֶם בַּפֶּה דוּקָא.

[C'est] comme indiqué plus haut à propos du niveau des « chevaux », etc. C'est ainsi que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit que « la pensée ne fait rien » ; et, au sujet des paroles de Torah également, il est écrit : « pour ceux qui les trouvent (lemotza'eihem) », [c'est-à-dire ceux qui les prononcent] avec la bouche précisément.

וְהַעֲנִין כִּמוֹ עֲדִי' מִהֶאֱבָנִים עוֹשִׂים בֵּית לְדִירַת הָאָדָם וְאִ"א לְדוֹר כָּלִי בֵּית כַּךְ עִי' אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִמְּשִׁיכִים גִּילּוֹי אִוֶּר אִ"ס בִּי' בְּחַיִּי סוּכִי' שִׁיְהִיָּה שׁוֹכֵן וּמִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה

Voici de quoi il s'agit : par analogie, on construit une maison avec des pierres afin qu'une personne puisse y habiter, et il est impossible d'habiter sans maison. De même, par les lettres de la Torah, on fait descendre une révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), afin qu'elle réside et s'enveloppe dans les lettres de la Torah.

(וְהַמְשַׁכָּה הִיא מִבְּחַיִּי אִ"ס בִּי' כִּי לֹא אָדָם הוּא שִׁיְהִיָּה נִמְשָׁךְ וּמִתְלַבֵּשׁ לְמַטָּה בְּבְחַיִּי כִּמְרָאָה אָדָם וְלָכֵן הַהִמְשַׁכָּה דוּקָא עִי' בֵּית בְּחַיִּי אוֹתִיּוֹת

(Et cette émanation provient du niveau de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, car « Il n'est pas un homme » pour être amené en bas et s'y envelopper sous la forme de « l'apparence d'un homme » ; c'est pourquoi cette émanation s'effectue précisément au moyen d'une maison, le niveau des lettres,

כִּמוֹ שֶׁהַבֵּית הוּא בְּחַיִּי מִקִּיף עַל הָאָדָם וּלְמַעַלָּה מִמֶּנּוּ כּו' וְעַמִּי'שׁ בְּמִי'א עִי'פּ מְזוּזָה מִיָּמִין כּו' נֵר מְצוּה כּו') וְזֶהוּ לְשׁוֹן מִקְרָא קוֹרָא בְּתוֹרָה כְּאָדָם שֶׁקוֹרָא לְחִבְרֹו שִׁיבּוֹא אֲצִלוֹ.

tout comme la maison est un niveau qui entoure la personne et se trouve au-dessus d'elle, etc. Voir aussi ce qui est écrit ailleurs au sujet de « la mezouza à droite », etc., et de « la mitsva est une lampe », etc.) Le terme mikra désigne ainsi celui qui lit (korei) la Torah, comme une personne qui appelle (korei) son ami pour qu'il vienne auprès d'elle.

כַּךְ עִי' בְּחַיִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה קוֹרָא לְהַקְבִּי' לַהֲיוֹת בְּגִלּוֹי לְמַטָּה וְכִמְאֻרֵּי לַקְבִּי' קוֹרָא וְשׁוֹנָה כִּנְגֻדּוֹ.

De même, par le niveau des lettres de la Torah, on appelle le Saint béni soit-Il afin qu'Il se révèle ici-bas. Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Le Saint béni soit-Il lit et répète en face de lui. »

פ"י הקב"ה הוא בחי' סוכ"ע קורא ושונה ג"כ אותיות הללו דהיינו שנמשך לבא מהעלם אל הגלוי ומה שאמרו כנגדו

Cela signifie que le Saint béni soit-Il, qui est le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes, lit et répète lui aussi ces lettres, c'est-à-dire qu'Il est amené à passer de la dissimulation à la révélation. Quant à l'expression « en face de lui »,

היינו לפי שגלוי זה נמשך לבחי' נשמות הנבראים שהם בחי' בע"ג וא"א להן להכיל גילוי אוא"ס הבלתי בעל גבול ע"כ אמר כנגדו

c'est parce que cette révélation est amenée au niveau des âmes des créatures, qui sont limitées, et qu'il leur est impossible de contenir la révélation de la Lumière infinie, qui est sans limite ; c'est pourquoi il est dit « en face de lui »,

כי דבר ה' זו הלכה והקב"ה קורא דבריי אלו כנגד האדם הקורא מלמעלה למטה כו'.

car « la parole de D.ieu, c'est la halakha » ; et le Saint béni soit-Il lit ces paroles en face de la personne qui lit, du haut vers le bas, etc.

28 וע"פ כל הנ"ל נבואה לבאור הפסוק ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' כי הנה נת' שהאותיות נק' אבנים והנה באבנים יש שני מדרגות.

À la lumière de tout ce qui précède, nous en venons à l'explication du verset : « Et sous Ses pieds, comme l'ouvrage d'une brique de saphir », etc. Car il a été expliqué que les lettres sont appelées des « pierres ». Or, parmi les pierres, il existe deux catégories.

הא' אבנים ממש שהן בריאה בידי שמים. והב' האבן הנעשה בידי אדם והיא הלכנה שנעשית מן העפר ע"י בני אדם שנעשית ג"כ חזקה וקשה והיא נק' ג"כ אבן

La première est constituée de pierres véritables, qui sont une création de la main du Ciel. La seconde est la pierre façonnée par la main de l'homme, à savoir la brique, fabriquée à partir de la terre par les êtres humains ; elle aussi devient solide et dure, et elle aussi est appelée « pierre »,

כמ"ש הבה נלכנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלכנה לאבן כו' וכידוע ומפורסם שגם הן הלכנים יבנו בנין בית חומה כמו מן האבנים.

comme il est écrit : « Allons, fabriquons des briques et cuisons-les à fond, et la brique leur sert de pierre », etc. Comme on le sait et comme cela est bien établi, avec des briques aussi, on construit des édifices, des maisons et des murs, tout comme avec des pierres.

אך שצריך תחלה הכנה איך לעשות הלבנים שיהיו חזקים ומתקיימים והוא ע"י שישרפו אותם ככבשן האש וכנ"ל באמרם נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ואז דייקא ותהי להם הלבנה לאבן

Toutefois, il faut d'abord préparer les briques pour qu'elles soient solides et durables ; on y parvient en les faisant cuire dans un four ardent, comme indiqué plus haut dans leurs paroles : « Fabricquons des briques et cuisons-les à fond » ; alors seulement, précisément, « la brique leur sert de pierre »,

והיא האבן הנעשה בידי אדם ולא בעצם תולדתם כמו אבנים ממש שהן בריאה בידי שמים.

et il s'agit de la pierre façonnée par la main de l'homme, et non de ce qu'elle est par sa nature même, contrairement aux pierres véritables, qui sont une création de la main du Ciel.

29 והנמשל מבי בחי אבנים אלו יוכן ג"כ ברוחניות בענין האותיות שנק' אבנים שיש בהם ג"כ ב' בחי.

L'analogie de ces deux niveaux de pierres se comprend également dans le domaine spirituel, à propos des lettres appelées « pierres » : elles aussi comportent deux niveaux.

הא' בחי בריאה בידי שמים ונק' אבנים. והב' בחי הנעשה בידי אדם ונק' לבינים. והיינו

Le premier est le niveau d'une création par la main du Ciel, et il est appelé « pierres ». Le second est le niveau de ce qui est fait par la main de l'homme, et il est appelé « briques ». C'est-à-dire que

כי בחי אותיות התורה הם נק' אבנים שהתורה היא מן השמים וידבר ה' אל משה והוא נק' לשון הקודש שנמשך מבחי קדש העליון.

le niveau des lettres de la Torah est appelé « pierres », car la Torah vient du Ciel : « Et D.ieu parla à Moïse ». Elle est appelée la Langue sainte, car elle découle du niveau de la sainteté suprême (kodesh ha'elyon).

אך בחי הלבנים היינו אותיות של ע' לשון מלשונות האומות אשר כל עם ועם מדבר כלשונו.

Mais le niveau des briques correspond aux lettres des soixante-dix langues, celles des nations, chaque peuple parlant dans sa propre langue.

30 והנה כתיב כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם דהיינו שישראל מפוזרים בע' אומות ומדברים ג"כ כלשון עם ועם

Or, il est écrit : « Car, comme les quatre vents des cieux, Je vous ai dispersés » ; c'est-à-dire qu'Israël est dispersé parmi les soixante-dix nations et parle également la langue de chaque peuple.

שהם דרים בתוכם בכל צרכי מו"מ ואחר כך כשמתפללים במס"נ בכוונה ולומדים תורה לשמה מיגיעת העסק במו"מ

au milieu desquels ils résident et accomplissent tous les besoins du commerce. Ensuite, lorsqu'ils prient avec le sacrifice de soi (messirout néfesh), avec concentration, et étudient la Torah pour elle-même, à la suite des efforts de leur activité commerciale,

אזי מעלים כל צירופי אותיות שדברו בהם למעלה מעלה לשרש נשמתם שהיא בחי' טהורה היא טהירו עלאה שלפני ההשתלשלות.

ils élèvent alors toujours plus haut toutes les combinaisons de lettres dans lesquelles ils ont parlé, jusqu'à la racine de leur âme, qui est le niveau de « elle est pure », la tehirou ila'a (clarté suprême) qui précède l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout).

וזהו הנק' חולין שנעשו על טהרת הקדש. פי' כי לה"קנמשך מבחי' קדש העליון משא"כ שאר לשונות הם חול

C'est ce que l'on appelle « des choses profanes ('houlin) préparées dans la pureté du sacré ». Cela signifie que la Langue sainte est issue du niveau de la sainteté suprême, tandis que les autres langues sont profanes ('hol) ;

אבל כשמתבררים ע"י התפלה כנ"ל (וגם כשמדברים בהם להבין התורה וכמו בגמ' יש כמה מלות לשון ארמי הכי השתא אי אמרת בשלמא) הרי הם נעשים על טהרת הקדש בחי' קדש העליון וטה"ע.

mais lorsqu'elles sont raffinées par la prière, comme indiqué plus haut (et également lorsqu'on les emploie pour comprendre la Torah, comme dans la Guemara, où l'on trouve plusieurs expressions en araméen : hachi hachta (« est-ce donc ainsi maintenant ? »), i amrat bechlama (« cela convient si tu dis »)), elles deviennent [préparées] dans la pureté du sacré, au niveau de la sainteté suprême et de la clarté suprême (tehirou ila'a).

וה"ז כמשל הלבנים שהגם שהן עפר פשוט מ"מ ע"י מעשה ידי אדם נעשים ג"כ קשים וחזקים בבחי' אבן כנ"ל עד שבונים מהם חומה כו' ואני חומה זו תורה כו'.

Cela ressemble à l'exemple des briques : bien qu'elles soient faites de terre ordinaire, le travail des mains humaines les rend néanmoins dures et solides, comme la pierre, ainsi qu'il a été dit plus haut, au point que l'on bâtit avec elles un mur, etc. ; et « Je suis un mur » : cela désigne la Torah, etc.

ואמנם הנה א"א שיתהפכו ויתבררו הצירופי אותיות (דחולין להיות נעשים עטה"ק) הנ"ל להיות נקי אבני קודש כ"א

Cependant, il est impossible que les combinaisons de lettres mentionnées plus haut (celles des choses profanes, qui deviennent [préparées] dans la pureté du sacré) soient transformées et raffinées, au point d'être appelées « pierres sacrées », si ce n'est

ע"י המס"נ בק"ש דכמו משל הלבנים דצריך שישרפו אותן בכבשן תחלה כנ"ל וע"י השריפה יתהפכו להיות קשים וחזקים כאבנים.

par le sacrifice de soi lors de la récitation du Chema. En effet, comme dans l'exemple des briques, il faut d'abord les faire cuire dans un four, ainsi qu'il a été dit plus haut ; c'est par cette cuisson qu'elles sont transformées et deviennent dures et solides comme des pierres.

וכך הענין בעבודת ה' ענין שריפת הלבנים הוא ע"י שיתפללו בכוונה בהתלהבות אהו"ר באמרו ואהבת בכל לבבך כו' ע"י זה נשרפים ונכללים אותיות הזרים מכל המו"מ שעוסק

Il en va de même dans le service de D.ieu : la combustion des briques s'opère par la prière récitée avec concentration et avec l'ardeur brûlante de l'amour et de la crainte, lorsqu'on dit : « Tu aimeras... de tout ton cœur », etc. Par là, les lettres étrangères de toutes les affaires auxquelles on se livre sont brûlées et absorbées,

וגם כל החיות ושפע שנעשה מהן כמו מאכל ולבוש הכל עולים ונכללים באחדות בעבודת ה' כשמוסר נפשו באחד בהתלהבות.

et toute la force vitale et l'abondance qui en proviennent également, telles que la nourriture et les vêtements : tout cela s'élève et est absorbé dans l'Unité, dans le service de D.ieu, lorsqu'on donne son âme à [la parole] « Un » avec une ardeur brûlante.

אך צריך שהעסק במו"מ יהיה בקרירות ובע"כ שלא בתשוקה ממש רק כמו שכופין אותו עד שרוצה כדי להחיות נפשו ונפשות ביתו שיוכלו לעבוד את ה' כל ימי חלדם

Mais il faut s'occuper des affaires avec froideur et à contrecœur, sans désir véritable, mais seulement comme quelqu'un qui y est contraint et finit par s'y résoudre, afin d'entretenir son âme et celles des membres de son foyer, pour qu'ils puissent servir D.ieu tous les jours de leur vie,

וכמו שארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי שעיקר המכוון בהמלאכה כדי שיהיה תורתך קבע ואז עי"ז יוכל להעלות בהאותיות אח"כ כנ"ל:

comme l'ont enseigné nos Sages, de mémoire bénie : « Fais de ta Torah l'essentiel et de ton travail l'accessoire » ; le but principal du travail est que ta Torah soit l'essentiel. Alors, grâce à cela, il pourra ensuite élever les lettres, comme expliqué précédemment.

31 וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' תחת רגליו דוקא דהנה מבואר למעלה בענין וישב ה' מלך לעולם שיש בחי' כסא כס א' המלביש ומכסה לאור הנמשך מבחי' כמראה אדם כו'

Et c'est là [le sens de] « Et sous Ses pieds, il y avait quelque chose comme un ouvrage de briques de saphir », etc. : précisément « sous Ses pieds ». Car il a été expliqué plus haut, à propos de « Et D.ieu siégea en Roi pour toujours », qu'il existe le niveau du Trône, « kas alef », qui revêt et recouvre la lumière émanant du niveau de « comme l'apparence d'un homme », etc.,

עד שיוכל להיות התהוות היש ודבר נפרד בבי"ע ובחי' התהוות היש זהו בחי' תחת רגליו והוא מ"ש ומלכותו בכל משלה היינו אפי' עד השרים כו'

de sorte que le yesh (l'existant) et une chose séparée puissent venir à l'existence dans Béria, Yetsira et Assiya ; et le niveau où le yesh vient à l'existence est celui de « sous Ses pieds ». C'est ce que signifie l'écrit : « Et Sa royauté domine tout », c'est-à-dire jusque sur les princes, etc. ;

משא"כ בחי' יד הוא למעלה מבחי' כסא ואין שם בחי' יש ודבר נפרד רק איהו וגרמוהי חד. ע"כ אמר ותחת רגליו שהוא למטה מבחי' כסא הנ"ל שם הוא בחי' לבנת הספיר.

tandis que le niveau de la main est au-dessus de celui du Trône ; là, il n'existe aucun niveau de yesh ni de chose séparée, mais seulement « Lui et Ses réceptacles sont un ». C'est pourquoi il est dit : « Et sous Ses pieds » ; en dessous du niveau du Trône mentionné plus haut se trouve le niveau de « la brique de saphir ».

פ"י לבנת הוא מענין בחי' לבינים הנ"ל שהוא בירור והעלאת האותיות של הע' לשון שלאחר הבירור הם בחי' לבנת הספיר שמאירים כספירים וכמ"ש מקום ספיר אבניה לא ידע אנוש ערכה.

Le sens est le suivant : livnas (« brique de ») renvoie au niveau des briques mentionné plus haut, c'est-à-dire au raffinement et à l'élévation des lettres des soixante-dix langues ; après leur raffinement, elles constituent le niveau de « la brique de saphir », car elles brillent comme des saphirs, ainsi qu'il est écrit : « Ses pierres sont le lieu du saphir » ; « l'homme n'en connaît pas la valeur ».

(והגם שהאותיות הללו נעשים בידי אדם ולא בידי שמים מ"מ ע"י המס"נ בק"ש נתבררו כ"כ עד שנק' ספיר וכמ"ש אשר ברא אלקים לעשות. לעשות לתקן בידי אדם וע' בע"ח)

(Et bien que ces lettres soient façonnées par des mains humaines et non par la main du Ciel, néanmoins, grâce au sacrifice de soi dans la récitation du Chema, elles ont été tellement raffinées qu'on les appelle «saphir», ainsi qu'il est écrit: «que D.ieu créa pour faire»; «faire» signifie réparer par des mains humaines. Voir aussi Etz Chaim.)

ולקרב הדבר אל השכל איך אפשר שאותיות של ע' לשון יתעלו כ"כ ע"י עסק התפלה והתורה להיות ג"כ כמו אבני קדש עד שנק' לבנת הספיר.

Et, pour rendre la chose plus accessible à l'intellect: comment est-il possible que les lettres des soixante-dix langues s'élèvent à ce point, par l'étude et la pratique de la prière et de la Torah, jusqu'à devenir elles aussi semblables à des pierres saintes, au point d'être appelées «la brique de saphir»?

אך הענין דהנה אנו רואים שבכל עם ועם המדבר כלשונו עכ"ז אין בכל לשון רק הברת הכ"ב צירופי אותיות שבה' מוצאות הידועים אחה"ע מהגרונ כו'

La réponse est la suivante: nous constatons que chaque peuple parle sa propre langue; pourtant, dans chaque langue, il n'y a que la prononciation des vingt-deux combinaisons de lettres, selon les cinq points d'articulation connus: alef, 'het, hé et ayin depuis la gorge, etc.,

כמו בלה"ק רק השינוי בין שאר לשונות ללה"ק הוא בלשון שצירוף בשר של לה"ק דאותיות אלו

comme dans la Langue sainte. La seule différence entre les autres langues et la Langue sainte réside dans la langue elle-même: dans la Langue sainte, ces lettres s'assemblent pour former le mot basar (chair)

בי"ת שי"ן רי"ש הן מחי' ממש את הבשר בדבר ה' בשימ"ב משא"כ בשאר הלשונות שהם הסכמיים כמ"ש בפרדס שער האותיות ובשל"ה.

Bet, shin, resh donnent véritablement vie à la chair, par la parole de D.ieu durant les six jours de la Création ; il n'en va pas ainsi des autres langues, qui sont conventionnelles, comme il est écrit dans le Pardes, Shaar HaOtiyos (La Porte des lettres), et dans le Shelah.

32 וכן תמונת אותיות דכתב אשורי רומז לענינים נפלאים שהרי ר"ע היה דורש על כל קוץ כו'

De même, la forme des lettres de l'écriture achourite fait allusion à des choses merveilleuses, car Rabbi Akiva interprétait chaque pointe (kots), etc. ;

וכי' אינו כלל וכלל בשאר כתבים ולשונות. אבל עכ"ז הברת כ"ב אותיות יש בהן ג"כ כשורה.

et rien de tout cela ne se trouve aucunement dans les autres écritures et langues. Pourtant, la prononciation des vingt-deux lettres s'y retrouve également, de manière égale.

33 וידוע דשורש כ"ב בחי' אותיות אלו נמשכים ממקום גבוה מאד ולמעלה מהשכל רק שקבען בפה כו'

Et l'on sait que la racine de ces vingt-deux sortes de lettres est puisée en un lieu extrêmement élevé, au-dessus de l'intellect ; seulement, « Il les fixa dans la bouche », etc.

א"כ על כל פנים אנו רואים שגם ע' לשון יש שרש להאותיות למעלה לכך יוכלו להתעלות ע"י מס"נ בק"ש כנ"ל וזהו בחי' לבנת הספיר שהוא תחת רגליו

Ainsi, du moins, voyons-nous que les soixante-dix langues ont elles aussi une racine supérieure pour leurs lettres ; elles peuvent donc être élevées par le sacrifice de soi (messirout néfesh) dans la lecture du Chema, comme indiqué plus haut. Tel est le niveau de « la brique de saphir », qui est « sous Ses pieds »,

דהיינו בבירור מבחי' נוגה ושם יש ג"כ כעצם השמים לטוהר שהוא בחי' אותיות התורה שהתורה היא מהשמים והאותיות הן מבחי' טה"ע

c'est-à-dire par le raffinement de ce qui relève du niveau de noga. Là aussi se trouve « comme l'essence même des cieux dans leur pureté », qui correspond aux lettres de la Torah ; car la Torah vient du Ciel, et ses lettres relèvent du niveau de tehirou ila'a (la splendeur suprême),

כמ"ש בזוהר גליף גליפו בטה"ע ונמשכה למטה ג"כ תחת רגליו בעשיה כנ"ל ונמצא לבנת הספיר ועצם השמים לטוהר הם בחינת ב' מיני אותיות הנ"ל

comme il est écrit dans le Zohar : « Il grava des gravures dans la splendeur suprême » ; et elle fut également attirée vers le bas, « sous Ses pieds », dans Assiya, comme indiqué plus haut. Il s'ensuit que « la brique de saphir » et « l'essence même des cieux dans leur pureté » correspondent aux deux sortes de lettres mentionnées plus haut,

שע"י ב' מיני אותיות הנ"ל הוא עליית הנשמות אחר ירידתן שירדו מבחינת טהורה היא להיות בבחינת רגל כנ"ל וע"י ב' בחינת אותיות התורה הנ"ל שהם בבחינת תחת רגליו ע"י הוא העלייה:

car c'est par les deux sortes de lettres mentionnées plus haut que les âmes s'élèvent après leur descente, lorsqu'elles sont descendues du niveau de « elle est pure » pour se trouver au niveau du pied, comme indiqué plus haut ; et c'est par les deux niveaux des lettres de la Torah mentionnés plus haut, qui se situent au niveau de « sous Ses pieds », que s'accomplit cette élévation.

34 וזהו ויראו את אלקי ישראל. דהנה לעיל מניה כתיב ונגש משה לבדו אל הוי"ה והם לא יגשו כי שרש בחי משה היה למעלה מבחי כסא ה' המתלבש בבי"ע.

Et telle est [la signification de] «Et ils virent le D.ieu (Elokei) d'Israël.» Car juste avant, il est écrit: «Moché seul s'approchera de Havaya, mais eux ne s'approcheront pas», car la racine du niveau de Moché était au-dessus du niveau du Trône de D.ieu, qui est revêtu dans Béria, Yetsira et Assiya.

(וכמש"ל בפ"י רגלי העם אשר אנכי בקרב) ולכן ניתנה התורה על ידו כי התורה ירדה מן השמים היינו שנמשכה מאצי לבריא דרך בחי הכסא הנ"ל

(comme cela a été écrit plus haut dans l'explication de «à pied, le peuple au milieu duquel je me trouve»). C'est pourquoi la Torah fut donnée par son intermédiaire: la Torah descendit du ciel, c'est-à-dire qu'elle fut attirée d'Atsilout vers Béria par l'intermédiaire du niveau du Trône mentionné plus haut.

(ועמ"ש במ"א בפ"י השמים כסאי דקאי על התורה שירדה להיות בחי כסא לגילוי רצונו וחכמתו כו'. ועמ"ש בביאור למ"ש בלק"א פ"ג)

(Et voyez ce qui est écrit ailleurs au sujet de l'interprétation de «Les cieux sont Mon Trône»: cela désigne la Torah, qui descendit afin de devenir un trône pour la révélation de Sa volonté et de Sa sagesse, etc.; voyez également ce qui est écrit dans l'explication d'un passage de Likkutei Amarim, chapitre 13.)

וכדי להמשיכו ולהורידו מאצי לבריא היא ע"י מרבע"ה ששרש השגתו היה בבחי אצי ממש וכמ"ש בו מן המים משיתיהו מבחי מים עליונים שהוא בחי אצי כו'.

Or, pour l'attirer et le faire descendre d'Atsilout vers Béria, il fallait Moché Rabbénou, que sa mémoire soit une bénédiction, dont la racine de la compréhension se trouvait dans le niveau même d'Atsilout, comme il est écrit à son sujet: «Je l'ai tiré des eaux»: du niveau des eaux supérieures, qui est le niveau d'Atsilout, etc.

וזהו תורה צוה לנו משה שהמשיך התורה מאצי לבי"ע. משא"כ הזקנים לא היתה השגתם באצי כלל רק בבריא

Et telle est [la signification de] «Moché nous a ordonné la Torah»: il a attiré la Torah d'Atsilout vers Béria, Yetsira et Assiya. Les anciens, en revanche, n'avaient aucune compréhension d'Atsilout; leur compréhension se limitait à Béria.

ולכן נאמר בהם ויראו את אלקי ישראל בחיי אלקי הוא מדת הצמצום וההסתר בחיי הכסא הנ"ל.

C'est pourquoi il est dit à leur sujet : « Et ils virent le D.ieu (Elokei) d'Israël » : le niveau d'Elokei est l'attribut du tsimtsoum (contraction) et de la dissimulation, le niveau du Trône mentionné plus haut.

משא"כ במשה כתיב ונגש אל הוי' שהוא בחיי שלמעלה מהצמצום דשם אלקים דהיינו למעלה מבחי הכסא.

Moché, en revanche, il est écrit à son sujet : « Il s'approchera de Havaya » ; c'est le niveau qui se situe au-dessus du tsimtsoum du Nom Elokim, c'est-à-dire au-dessus du niveau du Trône.

35 ולהיות שהשגת הזקנים היה מבחי אלקים שהוא אחר ההעלם דכסא הנ"ל לכן שם ראו והשיגו בחיי לבנת הספיר ובחי כעצם השמים שהם ב' בחי אותיות הנ"ל

Et puisque la compréhension des anciens relevait du niveau d'Elokim, qui se situe après la dissimulation du Trône mentionnée plus haut, c'est là qu'ils virent et appréhendèrent le niveau de « la brique de saphir » et celui de « comme l'essence même des cieux », qui sont les deux niveaux de lettres mentionnés plus haut ;

דהיינו שיש שם ג"כ מבחי עצם השמים והוא אותיות התורה שניתנה מהשמים שהרי נמשכה ונתלכשה ג"כ תחת הכסא הנ"ל. וזהו בחי אבני קדש.

c'est-à-dire qu'il s'y trouve également quelque chose du niveau de « l'essence même des cieux », qui correspond aux lettres de la Torah donnée du Ciel, car elle aussi fut attirée et revêtue sous le Trône mentionné plus haut. Tel est le niveau des « pierres saintes ».

ועוד יש שם ג"כ בחי לבנת הספיר שהם אותיות המתבררים מע' לשון שבחי אותיות אלו אינם דוקא רק תחת בחי כסא הנ"ל באריכות:

En outre, il s'y trouve également le niveau de « la brique de saphir », qui correspond aux lettres affinées à partir des soixante-dix langues ; car ces lettres ne se trouvent précisément que sous le niveau du Trône, comme cela a été expliqué longuement plus haut.

36 וזהו ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו. פי' ידו הן בחי חג"ת שהן סמוכין אל

Et voici [le sens de] « Et Il n'étendit pas Sa main vers les nobles des enfants d'Israël. » Cela signifie que « Sa main » désigne le niveau de 'Hessed, Guevoura et Tiferet (bonté, retenue et beauté), qui sont proches de

הראש ומחוברין עמו והם למעלה מבחי' כסא והעלם ע"כ הזקנים לא זכו לגילוי זה מבחי' שלמעלה מהכסא דהיינו מבחי' הידים והשגתם היה רק ע"י הכסא.

la tête et lui sont unies ; elles se situent au-dessus du niveau du Trône et de la dissimulation. C'est pourquoi les anciens ne méritèrent pas cette révélation venant du niveau supérieur au Trône, c'est-à-dire du niveau des mains ; leur compréhension ne venait que par l'intermédiaire du Trône.

37 וזהו ותחת רגליו כו' ולכן לא שלח ידו אליהם. והגם שנקר' אצילי בני ישראל וכמ"ש בהו ויאצל מן הרוח עכ"ז יש הפרש ביניהם למשה שהם לא השיגו רק הארת האצ"י המתלבש בבריאה וכמ"ש ויראו את אלקי כו'.

Et c'est là le sens de «Et sous Ses pieds», etc. ; c'est pourquoi «Il n'étendit pas la main» vers eux. Bien qu'ils soient appelés «les nobles (atzilei) des enfants d'Israël», comme il est écrit à leur sujet : «Il préleva (vayatzel) une part de l'esprit», il existe néanmoins une différence entre eux et Moché : ils ne saisirent que le rayonnement d'Atsilout revêtu dans Béria, comme il est écrit : «Et ils virent le D.ieu (Elokei)...», etc.

ולכן והם לא יגשו לבחי' גילוי שם הוי"ה. אבל במשה רבע"ה כתיב ונגש לבחי' שם הוי"ה. וכן אבות העולם היו מרכבה לבחינת זרועות עולם כנ"ל.

C'est pourquoi «ils ne s'approcheront pas» du niveau de la révélation du Nom Havaya. Mais au sujet de Moché Rabénou, que la paix soit sur lui, il est écrit qu'il «s'approchera» du niveau du Nom Havaya. De même, les Patriarches du monde furent un char pour le niveau des «bras éternels», comme indiqué plus haut.

(ובזה יובן קצת מ"ש בשיר השירים דודי שלח ידו כו' דהיינו לנשמות הגבוהות במאד אבות העולם ומשה רבינו עליו השלום כנ"ל):

(On comprendra ainsi quelque peu ce qui est écrit dans le Cantique des Cantiques : «Mon bien-aimé étendit la main», etc. : cela concerne les âmes très élevées, celles des Patriarches du monde et de Moché Rabénou, que la paix soit sur lui, comme indiqué plus haut.)

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/mishpatim/5/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak